

Zondag 28 september - Dominicuskerk, Utrecht

De eerste Dominicaanse preek die ik hoorde en die indruk op mij maakte, kwam van broeder tuinman in Huissen - broeder Frans heette hij. Toen ik ruim 60 jaar geleden daarheen op weg was om in te treden en met andere ordescandidaten naar de ingang van het klooster liep, begroette hij ons. Terwijl hij zijn snoeischaar hanteerde sprak hij vol vuur en met warmte over bloemen, planten en het gewas, over het wonder van de groei en de bloei waarin hij God bezig zag; en hij mocht met zijn arbeid - zaaien, bewensten, snoeien - dit proces dienen; het eigenlijke werk - groeien, bloeien, vruchten dragen - deden bloemen en planten zelf. Broeder Frans was een perfecte uitbeelding van de parabel die onze Heer vertelt: over het *zaad dat uit zichzelf opschiet* en de *zaaier die weet te wachten*.

Hij straalde voor ons echte vroomheid uit, een vertrouwdheid met God, die niet kwezelachtig of hoogdravend aandeed, maar geworteld was in de aarde. Het dagelijks bezig zijn met het gewas, met wat de natuur laat opkomen en rijpen en de omgang met God en mensen waren voor hem één, zoals ook voor zijn grote patroonheilige Sint Franciscus van Assisi, die ooit het Zonnelied schreef.

In deze tijd, nu de meeste mensen in steden leven, doet dit verhaal bijna archaïsch aan, gewend als we zijn in de supermarkt alles kant en klaar in de schappen te vinden. Het verband met de grond, het kiemen en groeien is onzichtbaar geworden; dat de melk uit de koe komt moet aan menigeen nog geopenbaard worden. Voedsel is nu voor ons een product tussen andere producten die mensen vervaardigen. Ik kan me voorstellen dat iemand vraagt: waarom wel danken voor groente en fruit, en niet voor waspoeder en scheerapparaat - toch ook nuttige zaken?

Wat ik zeggen wil: het is niet voldoende een keer per jaar een oogstdankdag te houden; het gaat om je instelling, het hele jaar door, tegenover wat groeit. We lijken op het volk dat in de eerste lezing wordt toegesproken: dat zich als eigenaar gaat beschouwen van de grond en wat er op groeit en alles naar zijn hand denkt te zetten - *Op eigen kracht, en eigenhandig hand kreeg ik het klaar*. Het is van mij, ik kan er mee doen wat ik wil; het is er om mij te dienen. Het gaat om een *ander besef*: dit is iets kostbaars en het wordt me toevertrouwd; dan ga je er anders mee om: met eerbied en met zorg; je stelt jezelf dienend op, kijkend wat het plantje wil en wat God wil.

Ik ben geen eigenaar en baas over de grond, over wat er groeit en beweegt, ik ben *beheerder* van Gods landgoed. Bovendien: ik ben beheerder *met vele anderen*, aan wie Hij het heeft toevertrouwd. Dat betekent: aandacht voor het geheel, niet enkel voor mijn stukje, samenspel en niet ieder-voor-zich, dat niet voedselproductie voorop staat maar voedsel*verdeling*.

Het evangelie laat een verband zien tussen rijk van God en opgroeiend zaad
tussen omgaan met de aarde en omgaan met elkaar: niet als bazen maar in dienst.
Om mee te werken aan Gods rijk op aarde is een instelling nodig
die zich niet vastklampt aan eigen idee en eigen plan,
in het besef dat de voortgang van de goede boodschap niet mijn creatie is.
Dat betekent: ruimte geven, kunnen wachten, laten groeien ook als het anders wil,
en de afloop van de onderneming toevertrouwen aan God
die 'voor zich ziet' wat wij niet zien.
Omgaan met voedsel en omgaan met elkaar hangen samen. Bij de offerande bidden wij:
Uit uw milde hand ontvangen wij dit brood;
moge het voedsel worden voor leven dat niet vergaat:
uw liefde sterker dan de dood, liefde die mensen waar ook vandaan samenbindt

Volksnamen voor planten - Aäronskelk, Sint Janskruid, Passiebloem, Vrouwenmantel - : zij getuigen
hoe onze voorouders de natuur niet los zagen van Gods rijk op aarde.
Zij koppelden planten en dieren aan het verhaal van God en mensen:
dat moet uitlopen op delen met elkaar en samenleven in vrede;
Denk ook aan Guide Gezelle die naar een watervlieg kijkt,
- *dat krinkelende winkelende waterding -:*
hoe het de naam van zijn Schepper schrijft op het water.

Ik denk ook aan mijn grootmoeder van moeders kant
die aan tafel een groot brood tegen zich aanhield om het aan te snijden,
maar eerst met het mes een kruis tekende op het brood.
En welke andere bedoeling heeft het bidden voor tafel
dan ons te bezinnen en dankend te beseffen
dat God ons het voedsel toevertrouwt
om er in de geest van Jezus Messias mee om te gaan?

Ik besluit met lied uit het interkerkelijke liedboek, dat zo begint:

*Aan U behoort o Heer der heren
de aarde met haar wel en wee,
de steile bergen, koele meren,
het vaste land, d'onzeek're zee,
van U getuigen dag en nacht,
Gij hebt ze heerlijk voortgebracht.*

En zo eindigt het:

*Laat dan mijn hart U toebehoren
en laat mij door de wereld gaan
met open ogen, open oren
om al uw tekens te verstaan
Dan is het aardse leven goed
omdat de hemel mij begroet.*